

Những 'điểm sáng' của ngành Hải quan trong kỷ nguyên số

21:40 12/04/2026

Nhờ đẩy mạnh quá trình chuyển đổi số, hiện đại hóa trang thiết bị trong kiểm tra, giám sát hàng hóa, đến nay ngành Hải quan vẫn duy trì thông quan thông suốt. Đồng thời, nâng cao hiệu quả trong công tác quản lý nhà nước về hải quan.

100% thủ tục hải quan cơ bản được số hóa

Theo đánh giá của Cục Hải quan, quá trình chuyển đổi số trải qua quá trình số hóa sâu rộng. Hệ thống VNACCS/VCIS là công cụ trung tâm trong quản lý tờ khai điện tử và tự động hóa thông quan. Từ đầu năm 2025, cơ quan Hải quan đã tiến hành cải tiến hệ thống công nghệ thông tin tập trung, nâng cao khả năng xử lý và kết nối dữ liệu nội ngành để phục vụ chuyển đổi số.

Thống kê cho thấy, hiện nay, 100% thủ tục hải quan cơ bản được số hóa, và tỷ lệ doanh nghiệp tham gia hệ thống đạt khoảng 99,65%. Cơ chế một cửa quốc gia (NSW) đã tích hợp trên 250 thủ tục hành chính của 13 bộ, ngành. Bên cạnh đó, cơ quan Hải quan trao đổi chính thức thông tin chứng nhận xuất xứ mẫu D điện tử với 9 nước ASEAN thông qua Cơ chế một cửa ASEAN.

Công chức ngành Hải quan vận hành hệ thống máy soi hành lý. Ảnh: KT

Ngành Hải quan cũng ứng dụng các thiết bị máy soi container, hệ thống seal định vị điện tử và giám sát trực tuyến để tăng cường kiểm soát sau thông quan.

Những thành tựu trên giúp rút ngắn thời gian thông quan, giảm chi phí cho doanh nghiệp, tăng tính minh bạch và nâng cao hiệu quả kiểm soát rủi ro. Doanh nghiệp ít phải đợi giấy tờ, hệ thống cung cấp thông tin trực tuyến và cơ chế xử lý hồ sơ luồng xanh giúp giảm đáng kể sự chậm trễ không cần thiết.

Theo thống kê của Cục Hải quan, lượng tờ khai xuất nhập khẩu (XNK) đã tăng từ 8,4 triệu tờ khai năm 2015 lên 20,65 triệu vào năm 2025. Cùng thời điểm này, quy mô kim ngạch XNK cũng tăng từ mốc 300 tỷ USD lên 930 tỷ USD.

Ngoài ra, quản lý rủi ro trong hải quan phát triển nhanh, vừa tạo thuận lợi cho hoạt động XNK, vừa đảm bảo yêu cầu quản lý nhà nước, giúp thông quan nhanh và giảm chi phí. Dựa trên Luật Hải quan, các phương thức giám sát hiện đại như: Seal định vị điện tử, camera, cân điện tử cũng được ngành Hải quan triển khai đồng bộ.

Hải quan cửa khẩu Móng Cái (Chi cục Hải quan khu vực VIII) sử dụng máy soi container di động, soi chiếu hàng hóa XNK. Ảnh: Chi cục Hải quan khu vực VIII

Việc triển khai hệ thống camera giám sát góp phần hiện đại hóa và minh bạch hóa hoạt động hải quan, hỗ trợ giám sát hàng hóa, phương tiện xuất nhập cảnh, quá cảnh và hàng hóa tại kho ngoại quan. Qua đó, nâng cao hiệu quả quản lý, rút ngắn thời gian kiểm tra, thông quan và tạo thuận lợi cho doanh nghiệp.

Bên cạnh đó, hệ thống quản lý tự động kho, bãi, cảng (VASSCM) giúp tăng hiệu quả kiểm tra, giám sát tại các khu vực kho, bãi, cảng và nâng cao ý thức tuân thủ pháp luật của doanh nghiệp trong hoạt động xuất nhập khẩu.

Thông quan tự động mang lại hiệu quả rõ rệt

Cục Hải quan cũng cho biết, hệ thống thông quan tự động đã mang lại hiệu quả rõ rệt cho cả doanh nghiệp và cơ quan Hải quan. Với doanh nghiệp, giúp rút ngắn thời gian, giảm chi phí, hạn chế sai sót; thời gian thông quan luồng Xanh chỉ 1 – 3 giây, luồng Vàng không quá 2 giờ làm việc. Với cơ quan Hải quan, hệ thống tập trung giúp giảm công sức vận hành, xử lý kỹ thuật; dữ liệu được chia sẻ nhanh toàn quốc, hỗ trợ kiểm soát hiệu quả. Đồng thời, hệ thống VNACCS/VCIS cung cấp cảnh báo, hỗ trợ kiểm tra và xử lý nghiệp vụ chính xác hơn.

Theo thống kê, từ ngày 15/12/2025 - 14/3/2026, toàn ngành Hải quan đảm bảo phân luồng thông suốt cho 4.651.523 tờ khai XNK. Trong đó có 3.311.758 tờ khai luồng Xanh, chiếm 71,20%; 1.245.212 tờ khai luồng Vàng, chiếm 26,77% và 94.553 tờ khai luồng Đỏ, chiếm 2,03%. So với cùng kỳ năm 2025, tăng 249.319 tờ khai tương ứng với tỷ lệ luồng Xanh, tăng 6,05% (tăng 443.630 tờ khai), luồng Vàng giảm 4,98% (giảm 152.689 tờ khai) và luồng Đỏ giảm 1,06% (giảm 41.622 tờ khai).

Hệ thống thông quan tự động mang lại hiệu quả rõ rệt cho cả doanh nghiệp và cơ quan Hải quan. Ảnh: TB

Ngành Hải quan cũng cho biết, thời gian qua đơn vị đã triển khai kế hoạch thu thập thông tin và kiểm soát rủi ro trọng điểm năm 2026; xây dựng hồ sơ địa bàn, tập trung vào tuyến hàng không, đường biển và mặt hàng rủi ro cao; hướng dẫn thực hiện chương trình hỗ trợ doanh nghiệp tự nguyện tuân thủ pháp luật và kịp thời xử lý vướng mắc phát sinh.

Đồng thời, xây dựng quy định mới về quản lý rủi ro phù hợp Hải quan số; triển khai đề án tăng tỷ lệ phát hiện vi phạm qua phân luồng và giảm tỷ lệ kiểm tra hàng hóa. Tiếp tục nâng cao chất lượng phân tích rủi ro theo hướng chuyên sâu, trọng điểm.

Bên cạnh đó, Hệ thống E-Manifest (bản khai hàng hóa điện tử) được hoàn thiện và hỗ trợ vận hành. Theo đó, hệ thống E-Manifest đã tiếp nhận 100% hồ sơ điện

tử tàu biển và thông quan điện tử đối với tàu biển xuất cảnh, nhập cảnh tại tất cả các cảng biển với 100% hãng tàu, đại lý hãng tàu, công ty giao nhận tham gia.

Hiện, ngành Hải quan cũng đã triển khai nộp thuế điện tử 24/7 qua ngân hàng, cho phép doanh nghiệp nộp thuế mọi lúc, mọi nơi, thông tin được cập nhật nhanh, giúp rút ngắn thời gian làm thủ tục XNK. Đồng thời, mở rộng hình thức ủy quyền trích nợ (nhờ thu), tự động chuyển thông tin thuế sang ngân hàng để trích nộp theo định mức và thời gian đăng ký.

Phương thức này giúp doanh nghiệp không mất thời gian, chi phí; quá trình nộp thuế và thông quan diễn ra tự động, nhanh hơn, tạo thuận lợi cho hoạt động XNK.

Báo cáo tại hội nghị giao ban kết quả công tác quý I, phương hướng, nhiệm vụ công tác quý II/2026, Ban Chỉ đạo về phát triển khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số (Cục Hải quan), cho biết:

Trong quý I, các nhiệm vụ được Cục trưởng Cục Hải quan, Trưởng ban Chỉ đạo kết luận tại phiên họp lần thứ nhất đã được các đơn vị chỉ đạo sát sao các đơn vị tập trung lực lượng triển khai, nỗ lực hoàn thành các nhiệm vụ chuyển đổi số được giao đảm bảo về mặt chất lượng và hiệu quả.

Nổi bật, như: Công tác cải cách thủ tục hành chính, Cục Hải quan đã hoàn thành rà soát, cắt giảm, đơn giản hóa quy định kinh doanh theo Nghị quyết số 68/NQ-CP ngày 12/5/2020 của Chính phủ; thực thi phương án phân cấp trong giải quyết thủ tục hành chính theo Quyết định số 1015/QĐ-TTg ngày 30/8/2022 của Thủ tướng Chính phủ; thực thi Chương trình cắt giảm, đơn giản hóa để tháo gỡ khó khăn, vướng mắc cho hoạt động sản xuất, kinh doanh năm 2025 theo Nghị quyết số 66/NQ-CP của Chính phủ.

Tiếp tục triển khai các nhiệm vụ thuộc đề án 06, gồm: Xây dựng hệ thống công nghệ thông tin thực hiện Hải quan số; xây dựng hệ thống tiếp nhận thủ tục hành chính, hệ thống đăng ký và quản lý người sử dụng, kết nối với cổng kết nối Cơ sở dữ liệu quốc gia về dân cư; tiếp tục triển khai xây dựng hệ thống công nghệ thông tin thực hiện Hải quan số và triển khai các hệ thống ứng dụng trong công tác quản lý hải quan.

Đáng chú ý, việc thí điểm Chatbot AI (từ đầu 2/2026) đạt hơn 41.000 lượt truy cập, hỗ trợ tư vấn pháp luật, mã HS, thuế suất và giải đáp vướng mắc. Chatbot thử nghiệm đến 30/4/2026, tại địa chỉ <https://chatbot.customs.gov.vn>.

Tuấn Ngọc